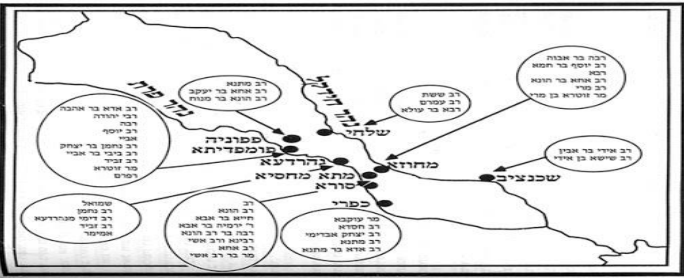

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ד עמוד א

סיפור 4: רב בן אבא של רבי חייא וכן אחרות, בא לארץ ישראל, שאל רבי חייא, אייבו חי? ענה רב-אימא חיה?, שאל רבי חייא אימא חיה?, ענה רב- אייבו חי. הבין רבי חייא שאיבו ואימא נפטרו, משמו של רבי חייא חלץ נעלו של רבי חייא-כי רבי חייא אבל, אחר כך הלך לבית המרחץ-כי זו שמועה רחוקה וזמן אבילות כלשהו ולכן לומדים: 1. אבל אסור בנעלים. 2. שמועה של מוות מלפני יותר מ-30 יום היא שמועה רחוקה ואבילות רק יום אחד. 3. מקצת היום מספיק.

רב בר אחוה דרבי חייא ובר אחתיה. כי סליק להתם אמר ליה: אייבו קיים? אמר ליה: אימא קיימת, אמר ליה: אימא קיימת? אמר ליה: אייבו קיים. אמר ליה לשמיעה: חלוץ לי מנעלי, והולך כלי אחרי לבית המרחץ. שמע מינה תלת, שמע מינה: אבל אסור בנעילת הסנדל, ושמע מינה: שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, ושמע מינה: מקצת היום ככולו. הוא דאמר: דזנו דיני. אמר: שמע מינה מדן קאתי, דכתיב דן ידיו עמו כאחד שבטי ישראל. הוא דהוה קא אזיל ואמר; אביף ימא אסינן ביראתא, בדקו ואשכחוהו דמזבולן קאתי, דכתיב זבולן לחוף ימים ישכן.

הסבר א' דף ד' עמוד א' מסכת פסחים גמרא -פרק ראשון -סיכום פירוש המילה "אור", נימוק לבדיקה בליל י"ד, אי לימוד בליל י"ד בתחילת מחשש שמא ימשך בלימודו ולא יבדוק

מסקנה לעיל לפי רבי יהודה ורבי מאיר אז אור=לילה חמץ אסור בשעה שש והלאה נבדוק בשעה שישית?

ואם נגיד שזרזים מקדימים למצות בבדוק מהבוקר? כפי שזרזים עושים ברית מילה לילד בבוקר? בדומה לאברהם אבינו?

אומר רב נחמן בר יצחק אומר רבי אבי שתלמיד חכם לא ילמד בליל י"ד ניסן

שעת ערב זה שעה שאנשים מצויים בבתי. שמא הלימוד ימשוך אותו ולא יעשה מצות בדיקת חמץ

חלק א' במסכת פסחים דף ד' עמוד א'

והשתא דקימא לן דכולי עלמא אור אורתא הוא. מכדי, בין לרבי יהודה ובין לרבי מאיר חמץ אינו אסור אלא משש שעות ולמעלה, ונבדוק בשית! וכי תימא: דרזין מקדימין למצות - נבדוק מצפרא! דכתיב: ובוים השמיני ימול בשר ערלתו ותניא: כל היום כולו כשר למילה, אלא שזרזין מקדימים למצות. שנאמר וישכם אברהם בבקר. - אמר רב נחמן בר יצחק: בשעה שבני אדם מצויין בביתיהם, ואור הנר יפה לבדיקה. אמר אביי: הילכך, האי צורבא מרבנן לא לפתח בעידינה באורתא דתליסר דגהי ארבסר, דלמא משכא ליה שמעתיה ואתי לאימונשו ממצוה.

הסבר ב' דף ד' עמוד א' מסכת פסחים גמרא -פרק ראשון -בית מושכר-מי חייב בבדיקתו השוכר או המשכיר

שאלו את רב נחמן בר יצחק	נימוקים	במזוזה רב משרשריא
השכרה ב"ד ניסן-על מי חויב בדיקה? השוכר או המשכיר?	המשכיר חייב-זה חמץ שלא, ששוכר חייב-החמץ ברשותו?	שם השוכר חייב להתקין.
דחיית ההוכחה ממזוזה	זמן קובע-י"ד ניסן. מעשה קובע-מפתחות	רב נחמן
רב משרשריא לגבי מזוזה זה חובה של הדייר ולא המשכיר.	אצל המשכיר בזמן הקובע	רב נחמן
שאלו את רב נחמן בר יצחק	מנסים שישאלו	רב נחמן
השכרה ב"ד ניסן-האם יש למושכר חזקה שהוא בדוק או לא?	את המשכיר ועונים: לא אפשרי לשאול.	רב נחמן יצחק

חלק ב' במסכת פסחים דף ד' עמוד א'

בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק: המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר, על מי לבדוק? על המשכיר לבדוק - דחמירא דידיה הוא, או דלמא על השוכר לבדוק - דאסורא ברשותיה קאי? - תא שמע: המשכיר בית לחבירו - על השוכר לעשות לו מזוזה. התם, הא אמר רב משרשיא: מזוזה חובת הדר היא, הכא מאי? - אמר להו רב נחמן בר יצחק, תנינא: המשכיר בית לחבירו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה עשר - על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה עשר על השוכר לבדוק. בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק: המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר, חזקתו בדוק או אין חזקתו בדוק? למאי נפקא מינה? - לישויליה! דליתיה להאי דלשויליה, לאטרוחי להאי מאי? - אמר להו רב נחמן בר יצחק, תניתוה: הכל נאמנים על ביעור חמץ, אפילו נשים אפילו עבדים אפילו קטנים. מאי טעמא מהימני -

תוספות מסכת פסחים דף ד עמוד א

אבא קיים א"ל אבא קיים אימא קיימא א"ל אימא קיימא - זאת גירסת פר"ח פ' ר' חייא שאל על אביו אם הוא קיים ורב השיב לו שאביו של רב קיים וכן באם ולפי גירסת הספרים ר' חייא שאל על אביו אם הוא קיים והשיב לו רב אימא קיימת פ' אימא של רב היא קיימת ולא רצה להשיב אבא קיים שלא יטעה רבי חייא ויסבור שמשבו על מה ששאלו דקרי אינשי לאבי אבא אבא לכך פירש הגמרא דרב בר אחוה ובר אחתיה דר' חייא הוה לפרש טעמא למה משיב כן.

שנאמר וישכם אברהם בבקר - ואם תאמר והיכי מוכח מהאי קרא דרזין מקדימין למצות ואין מקדימין טפי מצפרא והא בפרק גיד הנשה (חולין צא: שם) יליף ר' אבהו מהאי קרא דתלמיד חכם לא יצא יחידי בלילה יש לומר דהכא מוכח מקרא דעקידה דלא היה נמנע אברהם מלצאת יחידי בלילה דשלוחי מצוה אינן נזוקין ועוד דשני נעריה היו עמו והתם מוכח מוישכם אברהם בבקר דכתיב גבי סדום דלא היה מצוה ויחידי היה שלא רצה שיראו במפתלן של סדום.

על המשכיר לבדוק דחמירא דידיה הוא - אין לפרש הטעם כיון דשלו הוא ואין אדם יכול לבטל אלא הוא חייב לבדוק דא"כ אמאי נקט משכיר לחברו ב"ד אפילו ב"ג יתחייב המשכיר מהאי טעמא לבדוק לכך מפרש ר"י דחמירא דידיה הוא וחל עליו חויב בדיקה שעה אחת קודם שהשכירה ומייתי ראייה ממזוזה דאע"פ דחל חויב קודם שהשכיר על השוכר לעשות מזוזה ודחי דמזוזה חובת הדר הוא כלומר אפי' לא היה משכירה היה יכול ליפטר ממזוזה שלא היה דר ומשתמש בבית אבל גבי חמץ [אילו] לא ישיכיר לאחר יצטרך לבדוק.

רש"י מסכת פסחים דף ד עמוד א

רב בר אחוה ובר אחתיה דר' חייא הוה - אייבו אביו של רב אחיו של ר' חייא היה מן האב, כדאמרין בפרק קמא דסנהדרין (ה, א): אייבו וחנא ושיאל ומרתא ור' חייא כולה בני דרב אחא מכפרי הוו, ואימא שהיתה אמו של רב - אחותו של ר' חייא היתה מן האם. כי סליק - רב מעירו מבבל לארץ ישראל, שהיה ר' חייא שם. אמר - ר' חייא לרב: אייבו אביך הוא קיים? אמר ליה - רב. אימא קיימת - בלשון שאילה, כלומר: עד שאתה משאיל על אבי, שאל על אמי, שאף היא אחותך. אמר לו - עוד ר' חייא לרב: ואימא אחותי קיימת? אמר ליה - רב. אייבו קיים - ואבי כלום קיים הוא, עדיין לא השיבותיך עליו, ומאליו הבין, ויש אומרים: בניחוחא היה משיבו רב על מי שאינו שואל, כדי שיהיו מן הכלל, וקשה בעיני לומר שיוציא רב דבר שקר מפיו. חלוץ לי מנעלי - להתאבל על אחי ואחותי.

והולך כלי אחרי לבית המרחץ - ללמד הלכה לתלמידים נתכוון, שאין שמועה רחוקה שלאחר שלשים יום נוהגת אלא יום אחד, ומקצתו ככולו, ואינו צריך לישב כל היום כולו, מדאמר ליה והולך לי כלי אחרי לבית המרחץ, ולא המתין עד למחר - אלמא שעה אחת די. הוא דהוה קאמר דזנו דיני - בכל דבר משא ומתן שהיה לו עם אדם, היה אומר תמיד: בא לדון, ואינו נשמע לדבר אדם אלא על פי דיון.